

הלכות שבת סימן רחצ רצט

(פרוש, פלי שנותן בו הגר שלא חכמה) * או בתוך אספקלריא: רואה את השלכת (לה) ואינו משתמש לאורה, משתמש לאורה (לט) ואינו רואה את השלכת, אין מכריז עליה, עד שיהא רואה את השלכת ומשתמש (טו) [טז] לאורה:

רצט שלא לאכל ולא לעשות שום מלאכה קדם שיהיה, ובו י' סעיפים:

א אסור לאכל שום דבר או אפילו לשנות יין או שאר משקין, חוץ ממים, (ב) (א) * משתחשף עד

באר היטב

אין מברך, אבל שאר הבדלה אסור, מ"א: (טז) לאורה, ואספקלריא של זכוכית מקרי שפיר רואה השלכת ומשתמש לאורה, ע"א, כתב מ"מ: ראיתי מהרדקם שפירקין גזוז במקום אפל, דע"ז וזה שאל למחוק, (ב) משתחשף, אפילו בספק חשכה, מ"א וי"ח, וי"ז כתב דלפי להחיל הפעולה בספק חשכה, אבל בודאי חשכה יש למחוק בידו, ע"ש, ואם התפלל ערבית סביב אסור לאכל עד שיהיה, מ"א:

משנה ברורה

שניתנה סמנה בתוך חיקו, שאינו רואה השלכת ולא משתמש לאורה, וכן פסק כי האי גונא, ונדר מוסיף 'אספקלריא', דאף על פי שהוא רואה את האור דרך האספקלריא, מכל מקום לא מקרי זה ראייה משל לענין ברית 'בזרא מאורי השם', דכענין שיהיה האור מגלה, והסגן אברהם ושארי אחרונים כתבו, דדוקא בפנים שהיא של כותל, אף שיש בה נקבים אין רואה השלכת להרוא, אבל באספקלריא של זכוכית מקרי רואה השלכת, ויכול לברך עליה כשהיא בסמוך לו שיוכל להשתמש לאורה, וכן בבאור הלכה שכתבנו דכמה פוסקים סוברים בדעת השלחן ערוך, וצ"ל אין כדאי להתחלה להקל בזה: (לה) ואינו משתמש לאורה, בגון שעומד מרחוק ולא יכול להכיר בין מטבע למטבע:

(לט) ואינו רואה וכו', בגון שעומד מן הצד:

א (א) משתחשף, ואפילו (ב) בספק חשכה, וכן לעיל בסימן רסא במשנה ברורה, דנקטין לספק חשכה סתם משעקע החמה, לענין הדלקת הנרות וכל מלאכה; ומכל מקום נראה לי דלענין אכילת סעודה שלישית, (ג) אם לא אכל מקדם, בודאי צריך לאכל אפילו אחר שקיעה, (ג) ואפילו לשאר אכילה אם הוא מאכיל לאכל ולשתות, גם כן אין להתמיר, (ד) עד חצי שעה שקדם צאת הכוכבים, כתב הסגן אברהם, דמה שכתב המחבר 'משתחשף', מרי שלא התפלל ערבית, אבל אם התפלל ערבית, אפילו אם התפלל מקודם יום (נדב אפן שפטר, ונקטין רצג),

שערי תשובה

בזרא מ"א יכול לתוך ולקדח להוציא ב"ב, דאפילו ר"א נחליה בבשמים שעקרו להנחת הנפש, אבל מר רחמא סנה מודה, ע"ש: [טז] לאורה, ע"מ"ס, וכן גור"ב סימן כא מ"ש על דברי המג"א בזה:

וכתב צדק לנר: יש לכל אדם במ"ש להחליק גר וזה יותר משאר לילות הלילה: דלפי להחיל הפעולה בספק חשכה, אבל בודאי חשכה יש למחוק בידו, ע"ש, ואם התפלל ערבית סביב אסור לאכל עד שיהיה, מ"א:

באור הלכה

זה אצל זה, ע"ז שם בספחים נ"ד, ט"א ה"ו אם בתחלה לשם כבוד הדלקה, כיון שעשה עומד האור רק להאיר, ומכל מקום למעשה צריך ע"ז, וטוב שיכתוב ויחזיר ויחליט: * או בתוך אספקלריא וכו', אספקלריא סתם, דבר הסותר שאור השלכת נראה מתוכה, ואפילו הכי אין מכריז, וכמבאר דעתו בבית יוסף, וסמך על ה"ש"א שפירקין בשלשית קשרה השלכת מתוכה, והוא נדר הירושלמי דמחמיר באספקלריא שהוא עששית, והוא הסגן אברהם העתיק דברי הרשב"א דסבירא לה דעששית דומה כאלו רואה השלכת, ודברי הירושלמי דמחמיר באספקלריא מוסר דמלי עלי גמרי (ע"ז במחמיר), והעתיקו האחרונים, הגו האלה וזה ודבריהם וכו' אדם, את דברי הסגן אברהם, אבל לצניעות דעתי יש לענין בזה טעם לדינא, ואעתיק בזה לשון הבית יוסף: הנה לו גר סמנה בחיקו או בפנים, או שראה שלכת ולא נשפוט לאורה או נשפוט לאורה ולא נראה שלכת, אלו מכריז עד שיראה שלכת ומשתמש לאורה, והירושלמי הוסיף לאחר מכן 'פנס' "או בתוך אספקלריא", והנה הענין בלשון הירושלמי נראה דרשק גדול הוא לפרש דברי הסגן אברהם, ופשטות דברי הירושלמי מוכח בסתרא דסבירא לה להחמיר באספקלריא אפילו נשתמש לאורה, וברית הבית יוסף ולא כהרשב"א, וכן בדברי רמב"ם האור העתיק דברי הבית יוסף לאסור משום דכן הוא בירושלמי, וגם בשיטה סקנא לכתוב מציאתי שכתב דמירושלמי משמע דלא כהרשב"א שפירקין בשלשית, אף יש לוטרי, וטעם הרשב"א שפירקין בזה הוא משום דרשק עצמו על ראייתו בתחילת לכתוב שהלכה, דאין לפרש דפנס הנה עששית ונקשרה רש"י שגויא השלכת מתוכה, וזה מקרי ראייה משל, וכמו גבי צדקה בזה כה צמוד ב דאמר שם דאסור לקדח גריאת שם כגון צדקה בשלשית, משום דקדח כראיה פלי רחמנא וזה מהסתמא, מרי דזה מקרי ראייה, ואם כן בענינו גם כן מקרי רואה השלכת, ועוד מוכיח שם, דמאי הקשה הגמרא: היכי משכחת לה

דנשתמש לאורה ואין רואה השלכת, הא יכול לאוקמי עליה פנס, ועל"ז סבירא לה דמכילי פלי על הירושלמי, ובבית השמיט הסתמא מלשון הבית יוסף אספקלריא המוכח בירושלמי, וזה דהנכיר פנס אינו עששית, כי אם פנס של כותל העשויה בנקבים קטנים, אבל לענין דעתי יש לקרן פרוש רש"י דאין קשרה סתמא כדאן, דכענינו לענין ברית 'בזרא מאורי השם' שכתבנו חז"ל לברך על ברית האור, לא תתן אלא כשהאור הוא גלוי בלי כסוי ולא סתום, וכענין בריתו שהוא גלוי, וזה רמז בלשון הבית יוסף שכתב: הנה לו גר סמנה בחיקו או בפנים: וגם מה שהקשה הרשב"א קשרה שניה נדר פרוש רש"י אינו קשרה קלל, וזה הבית יוסף א"א או קשרה, משמע דהיפך א"ר באפן אחר (ופירוש הבית יוסף הוא כן, דמסתמא הנכיר 'סמנה בתוך חיקו', שאינה נראית קלל, ומכילא בודאי לא נשתמש לאורה בס"פ, ואחר"כך הוכיח 'בתוך פנס', וקפודש רש"י דהנה עששית ונקשרה רש"י אספקלריא, ולא נשעה בפנס דלפי כותל דוקא), דאף דרואה השלכת דרך הזכוכית וגם נשתמש לאורה, אפילו הכי אסור מפני שהאור אינו גלוי, ואחר"כך הוסיף דרואה השלכת ולא נשתמש לאורה, בגון דמסתמא ואחר"כך הוסיף 'נשתמש לאורה ולא נראה שלכת', בגון דמסתמא בכתובות, דאף שהאור במקומה הוא גלוי, אפילו הכי כיון שהוא אינו רואה אותה אינו מכריז, וזה דהנכיר בגמרא: וב' הנה מברך אדרי אדא דלא, מרי שתי הסלונות פתוחין שם, וכן באידך, היצא מדברינו, כיון דאין לנו שום ראייה נדר פרוש רש"י שפנס הוא עששית, וגם באריות חיים שהוכח בבית יוסף פסק דצריך להוציא האור מהזכוכית קדם שנקדח, וכן בדברי רמב"ם האור העתיק דברי הבית יוסף לדינא ודלא כהרשב"א, וכן בשלחן ערוך לא הניח עליו קלות, משמע דסבירא לה בזה, וגם בשיטה סקנא לכתוב דסבירא לה לאסור, וכן בבאור הגרי"א הניח דברי השלחן ערוך על מקומו וכתב מקורו מן הירושלמי, וגם בחשכא שבת השמיט דברי הסגן אברהם כדאן, מה שאין דרכו כן בכל מקום, ועל"ז נראה דאין להקל בזה, ואף שאין בזה למחוק בידו הסקליו בזה, ויש להם על מי שייסגרו, מכל מקום להתחלה בודאי נכון להתמיר בזה, שיעקב בעת הכרזה הזכוכית למעלה¹⁰, דלדעת האוסרין למעלה יש בזה חשש ברכה לכסלה: וזה שהנכיר שם בגמרא נ"ג: עששית שהיתה דולקת והולכת למזארישכת מכריז עליה, מרי גם כן באפן זה שייצאה מן הזכוכית, והבית יוסף משמעו שם רק דזה מקרי שבת מסלמא, וכמו שכתב בספר מנחת שמואל, וע"ז לעיל בבאור הלכה בריש הסימן: * משתחשף, ע"ז במשנה ברורה שהוא אפילו בספק חשכה, כן כתב הסגן אברהם והבית יוסף, והסגן אברהם האריך בזה והסכים גם כן לדינא עמם, ודלא כדעת רש"י שצדד להקל

שער הציון

(ב) סגן אברהם וי"ח וי"א, ודלא כ"ז, וכן בבאר הלכה: (ג) כיון שהוא דבר מצוה יכול לסתף על שיטת הכותל, וגם הרא"ש אפשר וסביר כן, ואפשר עוד, דאין ספק עשה דכענין דדוקא ספק אסור דכענין¹¹, וגם מהענינים שכתבנו בבאור הלכה, וגם העולם מליגין להקל בזה: (ד) ונראה דיוכל לסתף בזה על דעת השלחן ערוך לעיל ברי"א דצדק לא התחיל וכן בירושלמי: (ז) ולאחר זה אסור

הלכות שבת סימן רחצ רצט

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה או בתוך]

מכל מקום להחליט כדאי נכון להקמיר בזה, שיש צד הנראה הנכונה.

(2) והחזירא הורה (ד"ה) והנהגות פ"י אות יג) שאין לאכול אחר השקיעה כלל, ואפילו לא סעודה שלישית.

(3) דין זה, הוא על פי מה שפסק השריע לעיל (סי' רסא סי"ב) כדעת ר"ת, שקדם חצי השעה שלפני צאת הכוכבים עדיין לא הגיע זמן 'בין השמשות' (כמבואר בשע"צ כאן סי' ג). ומטעם זה, לפי מה שנהגו רוב בני ארץ ישראל כדעת הגאונים גם לקולא, שבין השמשות מתחיל מיד בשקיעה (כמבואר במשני"ב שם סי' כג), כתב הקצות השולחן (סי' צד בדי"ש סי' ו) שיש לענין אם יש להתיר לאכול אחר השקיעה למי שכבר אכל סעודה שלישית ותאב לאכול עוד, שהרי זה תרתי דסתרי. והגרי"ש אלישיב הורה (תפילה כהלכתה פ"ג הע' קז) שפשוט שרבי המשני"ב כאן נאמר למקומו שזוהי הפרש גדול בין השקיעה לצאת הכוכבים (וכשיטת ר"ת), ואין ללמוד מכך לגבי הזמנים בארץ ישראל.

(4) ומי שבמזיד אכל או שתה יין קודם הבדלה, כתב בשו"ת אגרות משה (אריח חיד סי' טז) שאף על פי שאפשר שחייב לברך ברכה אחרונה, ואולי אף ראשונה, לפי שאין המאכל עצמו אסור, מימי אינו מצטרף לזימון, ובפרט להזכרת השם שבזימון של עשרה. מאידך, בשו"ת משנה הלכות (ח"ז סי' כח) כתב, שכיון שאין האיסור על הפת אלא שהוא אסור באכילה משום הבדלה, האיסור הוא בזמן ולא במאכל, ולכך כשם שהאוכל לפני הקידוש והבדלה צריך לברך תחילה וסוף, הוא הדין שמצטרף לזימון, וראה עוד מה שכתבנו לעיל (סי' קצו סי' א).

[שע"צ סי' ב]

דא"י ספק צשה דנקנן ודוקה ספק אסור דנקנן⁵.

(5) ואם לא קידש במשך כל השבת ורצה לקדש בבין השמשות, וממילא צריך לאכול כדי שיהיה הקידוש במקום סעודה, כתב לעיל (סי' רנא סי' מז) שכיון שעיקרו של הקידוש הוא דאורייתא, דוחה הוא את איסור הטעימה שהוא מדרבנן.

(30) ולענין לבישת משקפיים בשעת ברכת הטר, העיר הקצות השולחן (סי' צט בדי"ש סי' ו) שלכאורה צריך היה להסירם בשעת הברכה, ולא שמענו מי שיעורר על כך. וכן העיר הגר"ש איערבך (מאורי אש פ"ה ענף א עמ' צד), וביאר הגרי"ג קרלין (חוט שני ח"ד פפ"ו סי' ב), שכיון שהמשקפיים בטלים כלפי האדם, אין זה נחשב כחיסרון בגילוי הטר, ורק בעשיות שמבססה את הטר עצמו יש חיסרון.

ולענין ברכת הלבנה, כתב בשע"צ לקמן (סי' תכו סי' ד) שמעיקר הדין אם רואה את הלבנה באופן ברור דרך זמכית החלוק יכול לברך עליה, ומימי לכתחילה, כתב שם (סי' כה) שטוב יותר לפתוח את החלוק.

סימן רצט

שלא לאכל ולא לעשות שום מלאכה קדם שיבדיל

[משני"ב סי' א]

משמחשן¹ וכו', צריך לאכל אחר שקיעה² וכו', גמ"כ אין להקמיר³ עד חצי שעה שקדם צאת הכוכבים⁴.

(1) ולענין שתיית תה בלא סוכר קודם הבדלה, דעת הגר"ש איערבך (שולחן שלמה סי' א הע' ב) שדינה כשתיית מים, ומותרת (כמבואר בשו"ע להלן). ובשו"ת שלמת חיים (סי' רעג) כתב, שהשותה תה קודם הבדלה אין למחות בידו, והוסיף, שהוא הדין שאין למחות ביד השותה מים מתוקים. מאידך, בשו"ת אור לציון (ח"ב פכ"ב תשובה ז) לא התיר שתיית תה וקפה בלי סוכר אלא לזקן וחולה. [ולענין שתיית מים קודם הבדלה במוצאי יום כיפור, ראה מה שכתבנו לקמן (סי' תרכד סי' ב)].

הלכות שבת סימן רצט

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק א]

ואסור לאכלל עד שיצא ליל על הכוס⁶⁶.

6) ואם הבדיל על הכוס אך לא בירך על הנר או על הבשמים, כתב הפמ"ג (א"א ס"ק א) שאם הבדיל קודם הלילה ודאי שמוחר לו לאכול, ודעת הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פניט הע' לב), שאף אם הבדיל בלילה מותר לו לאכול, שהרי ההבדלה היא העיקר וכבר הבדיל, ואין חיוב לחזור אחר הנר, ונשאר בצ"ע.

[שעה"צ ס"ק ז]

להתחיל לאכלל בסעודה גם משום קריאת שם וקפלה⁶⁷.

7) ומבואר, שאסור לקבוע סעודה חצי שעה קודם זמן הבדלה, וכמו שכתב השר"ע לעיל (סי' רלה ס"ב) לענין קריאת שמע, וכן כתב הדרך החיים (ד"ן אכילה קודם הבדלה אות א), ושלא כדעת המג"א (ס"ק ב).

ולענין אותן דקות שקודם השקיעה שהן תוך חצי שעה קודם צאת הכוכבים, כתב הקצות השלחן (סי' צד ברה"ש ס"ק ו) שהנהגים כדעת הגאונים נוהגים להקל לאכול בזמן זה, כיון שהוא לצורך מצה עוברת. והעיר הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פניט הע' יח), שלדבריו אין היתר להתחיל לאכול בזמן זה אלא למי שלא אכל עדיין סעודה שלישית, והוסיף, שאפשר שהטעם להקל בזה הוא משום שרגילות היא לא להבדיל בזמן זה.

ואם הניח שומר, שבאופן זה מותר להתחיל לאכול קודם התפילה וקריאת שמע, דעת הגרש"ז אויערבך (שם הע' יח) שלענין הבדלה אין זה מועיל, שהרי האיסור להתחיל סעודה קודם הבדלה שזה בדין לחיוב הפסקת הסעודה קודם קידוש (כמבואר בביה"ל ד"ה משתחשך), וכיון ששומר אינו מועיל לענין חיוב הפסקת הסעודה קודם קידוש, הוא הדין שאינו מועיל לענין התחלת הסעודה קודם הבדלה.

[משנ"ב ס"ק ג]

ואין לסמוך על קריאת השם לבית הקנסת⁶⁸ וכו', אלא אם נגיל לילך לבית הקנסת כמוצאי שבת⁶⁹.

8) מבואר מדבריו, שאף אם רגיל ללכת לבית הכנסת אין זה מועיל, אלא אם כן השמש קורא לבית הכנסת. אמנם, לענין ללמוד קודם התפילה, כתב לעיל (סי' רלה ס"ק יז) ובשעה"צ שם ס"ק יט) שאם רגיל להתפלל בציבור מותר, ולא הצריך שיהא השמש קורא לבוא לבית הכנסת, וכן דעת הגר"ש אלישיב (שבות יצחק ח"ב פכ"ג אות ו), שלענין סוד לא די במה שרגיל ללכת לבית הכנסת. מאידך, הגרש"ז אויערבך (ש"ת מנחת שלמה ח"ב סי' ד אות לב) כתב, שיש לסמוך על מנין קבוע לענין קריאת שמע ותפילה.

9) ומיד כששומע את קריאת השמש, כתב לעיל (סי' רלב ס"ק בט) לענין אכילה קודם התפילה, שמחויב ללכת להתפלל, שאם לא כן מה הועילה לו קריאת השמש.

עוד כתב שם, שאנשי מעשה אינם סומכים על קריאת השמש לענין רחיצה קודם התפילה, ובטעם הדבר כתב בשעה"צ שם (ס"ק כח), שהיותר זה אינו ברור.

ומי שרגילים הציבור לבוא להתפלל בביתו, כתב לעיל (סי' פט ס"ק לב) שמוחר לו ללמוד קודם התפילה, שבדאי יוכיחו הציבור להתפלל כשיבואו.

[שעה"צ ס"ק ו]

מסקנא דאפלו דריצב צריך להפסיק⁷⁰.

10) אמנם במשנ"ב לעיל (סי' רצא ס"ק כו) כתב כהמג"א, שלדעת שהבדלה דרבנן, אין צריך להפסיק.

[שעה"צ ס"ק ז]

דבריו ה"ו וקמה שנתקנו שם בבאור הלכה⁷¹.

11) שם כתב ה"ו (ס"ק ג), שאין איסור להתחיל לאכול חצי שעה קודם זמן קריאת שמע של ערבית, אלא רק זמן מועט קודם לכן, והמשנ"ב שם (ס"ק יח) כתב שהאחרונים הסכימו לדעת השר"ע שאסור, ומה שכתב לעין בביה"ל שם, לא נמצא הדין הוא.

[משנ"ב ס"ק ז]

אין צריך להפסיק⁷².

12) אבל לשתות מים מן הנהרות בשעה זו, כתב הרמ"א לעיל (סי' רצא ס"ב) שאסור, וכתב בביה"ל שם (ד"ה מן הנהרות), שאם שקעה החמה אף שלא גמר סעודה שלישית, כבר אסור.

[שעה"צ ס"ק ח]

וקטר לגמר סעודתו⁷³.

13) ולענין אמירת רצה' בברכת המזון לאחר שאמר ברוך המבדיל, כתב במשנ"ב לעיל (סי' רסג ס"ק טו) שיש לעיין אם אפשר לאומרו, כיון שכבר הוציא את השבת.

[משנ"ב ס"ק ח]

לשתק לאו דבר קשוב הוא⁷⁴.

14) ואכילת מזונות, כתב הערך השלחן (סי' ה) שאינה אכילה חשובה, וכן כתב הקצות השלחן (סי' צד ברה"ש ס"ק ג) שצריך אכילת קבע שמברכים עליה המוציא וברכת המזון. מאידך, בש"ת אור לציון (ח"ב פכ"ב תשובה ח) כתב, שאכילת מזונות נחשבת אכילה חשובה לענין זה, שכיון ששייכת בה קביעות כשאוכל מהם שיעור קביעות סעודה, לכך אף אם אוכל מהם פחות משיעור זה, נחשב הדבר כקביעות לענין שלא צריך להפסיק את אכילתו. והגרש"ז אויערבך (ששי"כ פניט הע' מז) הסתפק שם אין זה נחשב קביעות, שכיון שלא טל ידיו הוכיח שאינו רוצה בקביעות, ובש"ת שם הלוי (ח"ה סי' לו) הביא את סברת הלבוש (סי' א) שבאכילה שקובע אותה לכבוד השבת, נמשכת השבת יחד עם קביעותו, וכתב, שלפי זה אם רוצה לצאת ידי חובת סעודה שלישית באכילת מזונות אלו, נחשב כקביעות כיון שריצה כיון סעודת שבת (ראה לעיל (סי' רצא ס"ה)), וקובע סעודה זו לכבוד השבת.

אמנם, לענין אכילת פירות, כתבו הפוסקים הנ"ל, שדאי אין באכילתם משום קביעות, שהרי לא שייך בהם כל הטעמים הנזכרים. (ולסברת השבט הלוי הנ"ל יש לדון).

הלכות שבת סימן רצט

עֵה בֵּאֵר הַבּוֹלָה

ב סמיג מ"ז סימן
כט לרצח הרי"ף
ובמקרי קולון בשלש
עו ג רסב"ס המקד
סהלכות
ד סהרי"ף לרצח
הרי"ף וסמיג ראשון
לרצח
התוספות
אפילו לרצח הרי"ף

שִׁמְכִּיָּהוּ, אָבֶל אִם הִנֵּה (ב) יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל (ג) מִמֶּעֶד יוֹם וְחֹשֶׁק לֹא, (ד) אֵינִי צָרִיךְ לְהַסְסִיק (אֶפְסֹל מִשְׁתַּחֲוִיתָ) כִּי־יָא, וְאִם הִנֵּה (ה) יוֹשֵׁב וְשׁוֹמֵר וְחֹשֶׁק לֹא, * צָרִיךְ לְהַסְסִיק, (ו) בְּיָשׁ אֲמָרִים דְּהֵנִי מְלִי בְּסִפֵּי חֶשְׁקָה, אָבֶל כּוֹדָאֵי חֶשְׁקָה, אֶפְסֹל הִנֵּה יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל, פּוֹרֵס מִפָּה וּמִכְדִּיל וְגוֹמֵר סַעֲדָתוֹ; הֵנָּה וְהַמִּנְהֵג פְּשִׁוּט בְּסִפֵּי הַרְאֻשָּׁה; ב (ז) הֵיוּ (ג) שׁוֹמֵרִים וְאֶמְרוּ בּוֹא וְנִכְדִּיל, אִם רָצוּ לְחֹר וּלְשַׁחֲת קִדְּם הַכְּדִלָּה בְּאִנְיָם צְרִיכִים לְחֹר וּלְכַרֵּךְ, * וְיֵשׁ מִי שְׁחֹלֵק (ח) מִדְּבַר: ג (ט) * מִשְׁמַסְסִיק לְהַכְדִּיל * "אֵינִי צָרִיךְ לְכַרֵּךְ 'פּוֹרָא פְּרִי הַגִּפֶּן' "

פאר הייט

אפשר דס'ל פדעט הי"א, ועמ"א, ועין סימן רלה ס"ב: (ג) שותים, קשה,

פאנר הלכה

לסוף על דעת הרא"ש. ובאמת קשה מאד לסמוך על זה; אחר, דכמה אחרונים סוברים דגם דעת הרא"ש הוא להתמיר בספק חשקה נעיצן במאים וחריש ופמגן, ולא נשאר לנו רק דעת פנ"ה שהוא יחידא בזה, ואפילו אם נקט דהרא"ש סובר ג'ס'סן קומה ללוקל וקטש"י. הלא הרי"ף והרמב"ם (והרמב"ם קמב בפירוש לענין קדוש דמשעה שקדש חיים אסור וצריך להספיק, ור"ת בפסוק דהבדלה לענין התהלה שנה לקדוש לענין הפסקה) והסמ"ג והפוסקים (וענין שם שכן הוא גמ"ס) הנה רב האי גאון והעשר, כלם סוברים דבין השקטות גמ"סן אסור להסתיל, וכן לענין אם כבר התחיל לאכל בסעוד יום, בזה רבו דעות הראשונים הסתירים בזה השאלה להספיק משקטתה, וגם הרמב"ם והרא"ש והרד"א, וגם דעת הר"ף (לפי מה שפירשו חרי, והרמ"ם גמ"סן הגרי"א שכן הוא דרשן) הוא ג'ס'סן ולא נשאר לנו ההחלטים בזה כי אם דעת הסמ"ג והעשר, ולכן תוכיח המעלה וברכהם רק בשם של אוקרים ודעה הראשונה בספקא. נחזר לענגנו, דכענין הדין אין להקל בספק חשקה, וכן מוכח בבית יוסף להספיק בזה, וזה תוכיח בשלשן צדד משתמש, אין נענוע למעט ספק חשקה (וענין סתלקות שקביא בזה מקומות הפנהגה הוא אפילו ספק חשקה); אי נמי, משום ספקא נקט, דאפילו אם חשקה אין צריך להספיק, וזה בסעודות גדולות של נשואין הפנהגה בפקה מקומות להקל ולחשב בספק חשקה, והס"ס מסתמך על זה, ודעה שבעיקר הדקס סומכין על הס"ס, ואין מקומות פנ"ה (א"י), ונזר נראה ל' להשקיע מנהג, דמגני שהוא רק חשק דרנן והוא בעיקר מנהג, וקט' לקלל כפי יד שבקת ליה, דמן הידשקטות דרה קאמר פנ"ה השקטות וקט' וזהו: * צריך להספיק, ולהבדיל וחתור לשחתו (ורמב"ם):

* ויש מי שחולק בדרך, השעם, קמב' שה"ו והפנ"ה אברהם, ודבריהם לא דכין ששאריו באו ונבדיל, אסלק סעודתיהו ומוי בכלל הסעודה, הוא דעת הרמב"ם פנ"ה ד מהלכות פרכות, דסבירא לה דאף שאין צריכין להספיק, מכל מקום צריכין לחזר ולקדש משום הסעודה, ובבאור הגרי"א קמב, דטעם השע"ס שחולק הוא סכנת סחרי"ם ודבריהם לה כחש'אוקרים שבענין א' דצריך להספיק בשקטתה, וספילא לשארם באו ונבדיל, צריך לחזר ולקדש, וכמו שבענין משנה ברינה לענין שחת, ולענין הלכה אין נפקא מנה בזה, ולא במציא להספיק הגרי"א, וכן קמב הרמב"ם וקט' והפנהגה ספקא הראשונה, ואפילו לטעם שה"ו וקמב אברהם, הלא המסביר נקט דעת הרמב"ם שהוא דעת הראשונה בספקא, וכלא כה ספק פרכות להקל: * ששומפיק להבדיל, והנה בשלא אסור באו ונבדיל, ובששאר, הלא זה כוללת שה"ו וקמב אברהם לציל פסיען רעא קצין ה, דלשון שם יהיה צריך לקדש ביום פרי הנפץ על הכוס של הבדלה, ולהפנ"ה אברהם שם אין צריך (חריש); ואף דשם מצינו לענין קדוש דצריך מדיע להספיק, ומהו טעמו של שה"ו, וכמבאר שם בדבריו, גם כאן כונה התוספת' שקבת בשתי עוסקים מתחלה בשחתה לבר דצריך מדיע להספיק ונביל, אבל בשתי עוסקים באפילה, לא ששאריו באו ונבדיל אין צריכין לקדש גם להשי', וענין לקפה: * אינו צריך לקדש וכו', וגם ברית המעדי' אינו צריך לקדש לכל' שכלא כשחזר לקדש

(3) א"צ להפסיק. ואם התפיל תוך הסעודה, אסור לאכל עד שיבדיל. וכתב בשלחן ארבע שאם מפסיק נראה כמגרש העלוי. ובהנחת י"ג כתב

מ'שנה ברורה

חלה עליו חובת הבדלה, (ס) ואסור לאכל עד שיכביל על הכוס: (ב) יושב ואוכל. ואפילו רק התחלה בעלמא, שברך ברכת 'המוציא' מבעוד יום ותפתה לאכל עד שתשקה [אחרונים]: (ג) מבעוד יום. ודקא בזה, שהתחיל לאכל בהמה, (ו) אבל אם התחיל באסור מוסק ומבדיל: אף בלא הכי צריך לפסק משום קריאת שמע של ערבית שהיא דאורייתא, (ז) אם התחיל לאכל בתוך חצי שעה שקדם צאת הבובקים, ובדליל בסיון רלה, ואין לסמוך על קריאת השמס לבית-הכנסת! [ואפילו במקום שדרך לקרות], אלא אם נגיל לילך לבית-הכנסת כמוצאי שבת! [מ"א ושי"א]: (ד) אינו צריך להפסיק! ואפילו לקריאת שמע והפלה אינו צריך להפסיק באמצע סעודתו, בין שהתחיל מבעוד יום דהנה בהמה, ואין להחמיר בזה להפסיק, שאם היה מפסיק באמצע נראה כמגרש הסלך; ודומה לזה נדרשו במקלמא: 'זכור' ו'שמור', שמנהו ביציאתו, כאדם שאינו רוצה שיגוף אתהו מאצלו כל זמן שיכול. ואם הפסיק תוך הסעודה והתפלה, כתב המגן אברהם דאפשר דחלה עליו חובת הבדלה, (ט) ואסור לאכל עד שיכביל: (ה) יושב ושותה וחשקה לו, הינו, שלעב לשותות מבעוד יום ולא בתוך הסעודה, וחשקה לו, ואפילו אם רק נצעה (ט) ספק חשקה צריך להפסיק. (י) דשתה לאו דבר חשוב הוא! שתעיל התחלתו מבעוד יום: (ו) ויש אומרים דהני מלי וכו'. קאי על מה שכתב בדעה קטנה, דבהתחיל מבעוד יום אין צריך להפסיק אפילו לשנעשה ודאי חשקה, ולדעה זו צריך להפסיק, אבל לענן להתחלה אין נפקא מינה בין דעה זו לדעה קטנה, (יא) דאף לדעה קטנה אסור להתחיל לאכל אפילו בספק חשקה: ב (ז) הוי שותים. הני (יב) בתוך אכילתו, והתחלת אכילה היתה מבעוד יום, ולכן סבירא לה לדעה קטנה דכיון שלא הוי צריכין להפסיק אף שחשקה, ובדליל בסעין א, האמירה שאמרו 'בואו ונבדיל' אין מניח לזה (יג) ודשאין לאכל ולשתות, ואין צריכים לחזר ולברך, שלא הסיחו דעתם עליה' אמירה זו: אבל כשהיו עוסקים בשתיה לבר, דצריך להפסיק לשחשקה, ובדליל, (יד) אם אמרו 'בואו ונבדיל', לכלי עלמא הסיחו דעתם ממשתיה, ואם רוצים לשתות עוד [אף על-פי שאינם רשאים] צריכים לחזר ולברך: (ח) בדבר, סבירא לה, דכיון שאמרו 'בואו ונבדיל' צריכין לחזר ולברך, (טו) והעך בדעה קטנה: ג (ט) בשמפסיק להבדיל, הינו, (טז) אפילו אם היה מבוט

שער הציד

לקחתה לאלל בסעודה עם משום קריאת שמע ותפלה^(א), ואסור ברליה בסעודה לכן נדחת, עיש ערד: (כ) ואף אם הכדיל בספלה אסור, ובכרובות בספחים קריי: וכן לדעת הסגן אברהם. אבל בסרייגרים כתב שאין דינו ככזה, ולא דמי לקדוש דעלידי הספלה הוא שבת ואסור בספלה, שנקדשו היום אצלו, ולכן חל חובת קדוש. מה שאין כן בספלה וצדק לאו חל הוא ליום דבר. ועין במשכת כנן עלם כסיין ג. והובא פסחתי חשונה תוס' דגם לענין קדוש הוא מספס: (י) ואף בספן אברהם כתב דהוה דוקא למאן דאמר הספלה דאוריתא, אבל למאן דאמר דרפנן ואף צדק לפסל מבין שאבד התחיל לאלל. עין שם - בספר נתייאלום הקשה עליו דלא דמי לשאר דברים שהם משום אסור, וכן לעיל לבד. מה שאין כן בה דאין הספן משום אסור וכן לעיל אצל ויבדיל, אלא דקדוש קדוש ויבדילה השמיטה וכן במשכתה וזהו אצלי טעיקה בעלמא אסור, אם כן בספן דאסור דברבד צדק דברבד טעיקה אסור, עין שם: (ז) תוספתא דרשבא ודרהייתם, ואין מוכח מהגן אברהם. ועין לעיל כסיין רלה בדבריי הש"י וכתב שכתבנו שן בבאור תלפנא: (ח) וצין באילה רבה שכתב דאין זה מוכח, ועליי בל פנים במה שאמר בחוף השענה שבת בירוף הסבדיל בין קול לחל' כדי שייכל לסדול' נר וכוונתה. והדלקסן בסוף הסיין, כזה לבד בדואי לא חל עליו חובת הספלה והספר לומר עתותיו: (ט) חרש' רבי עקיבא איתר רביא לדעת הסגן אברהם שהעקטו לעיל בפנים: (י) ש"י: (יא) סגן אברהם ושיא, דלא כסיי: (יב) ש"י בספנתו והספן אברהם בשם הספן משה' שבת ותפלה, וכן משמע מהספן: (יג) כן משמע מהש"י וכן כתב הסגן, ואלא כפסחתי חשקל, וזהו פשוט, דאי לא הוי שאין שוב לאלל עלידי האסירה, הנה חל עליהם שוב חובת הספלה והיי צדקין לחוד וצדקין, וברליה כפריא שפיף ה' ששקדו בואו וקנשד, עין שם: (יד) אבל אם לא אסור שוב ויבדיל, האסור בלבד אין עושה תפס והשתדלות, וברליה כפריא שפיף ש"י כב כמשתנה בחרה בשם הש"י: (טו) עין באור חלבה: (טז) אחרונים

